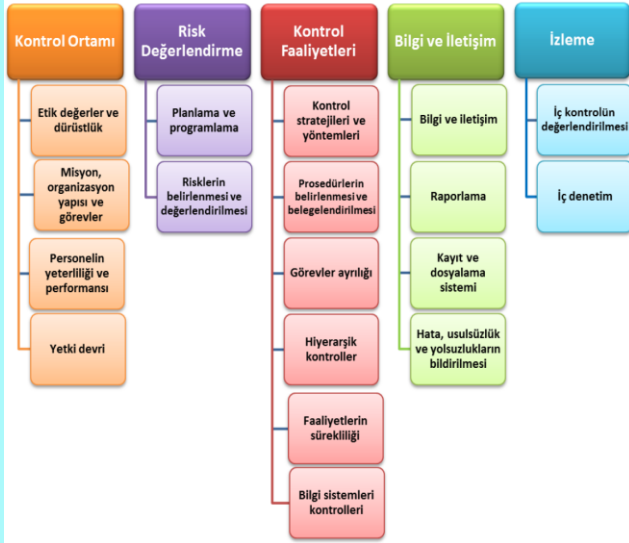

İÇ KONTROL BİLEŞENLERİ VE STANDARTLARI

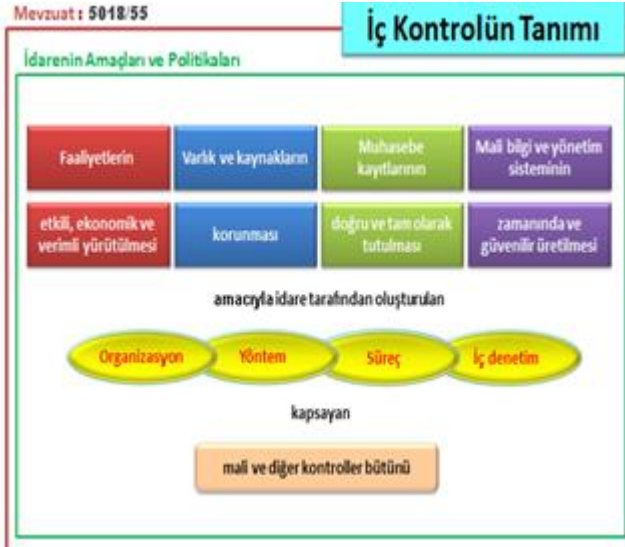

İÇ

KONTROL

TRABZON
ÜNİVERSİTESİ

EYLÜL 2023

İÇ KONTROL SİSTEMİNE İLİŞKİN ÇERÇEVE

- a) Uluslararası Standartlar**
- COSO İç Kontrol Bütünlük Çerçeve raporu
 - İNTOSAI Kamu İç Kontrol Standartları Rehberi
 - AB İç Kontrol Standartları
- b) Ulusal Standartlar ve İlgili Mevzuat**
- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
 - İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar
 - Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği
 - Kamu İç Kontrol Standartları Uyum eylem Planı Rehberi
 - Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik
 - Kamu İdarelerince Strateji Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
 - Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik
 - Diğer Mevzuat

STANDORTLARA UYUM ZORUNLULUĞU

a) Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için idarelerin üst yöneticileri ile diğer yöneticileri tarafından gerekli önlemler alınır. (5018 Sayılı Kanun 57. md)

b) İdareler, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlüdür (İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar 5. Md)

İÇ KONTROLÜN AMACI NEDİR?

- Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini,
- Kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini,
- Her türlü malî karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini,
- Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini,
- Varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını, Sağlamaktır. (5018 SK Md:56)

KONTROLÜN YAPISI VE İŞLEYİŞİ

Kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrol sistemleri;

- Harcama birimleri,
- Muhasebe ve malî hizmetler
- Ön malî kontrol ve
- İç denetimden oluşur. (5018 SK Md:57)

İÇ KONTROLDE ROL VE SORUMLULUKLAR

a) Üst Yönetici: İdarede yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulmasını sağlamak, işleyişi izlemek ve gerekli tedbirleri alarak geliştirmek üst yöneticinin sorumluluğundadır. İç kontrol sisteminin sahibi üst yöneticidir. Üst yönetici, genel olarak izleme görevini üstlenmekle birlikte kurumun hedefleri doğrultusunda faaliyetlerini yürütmesinden ve iç kontrol sisteminin düzgün biçimde işleyişinin sağlanmasından sorumludur.

Diğer yandan, 5018 sayılı Kanuna ekli (1) ve(II/B) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinde yürütülen Kamu İç Kontrol Standartlarına uyum çalışmaları hakkında her yılın Ocak ayında üst yönetici tarafından ilgili Bakana bilgi verilir.

b) Harcama Yetkilileri: Birimlerinde etkili bir iç kontrol sistemi oluşturmak, uygulanmasını sağlamak ve izlemek, zayıf yönleri geliştirmekle sorumludur.

c) Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı: İç kontrol sisteminin harcama birimlerinde oluşturulması, uygulanması ve geliştirilmesi çalışmalarında koordinasyonu sağlamak, eğitim ve rehberlik hizmeti sağlamaktan sorumludur.

d) Kurum Personeli: İç kontrol tüm personelin

görevinin bir parçasıdır. Kurumda çalışan herkes iç kontrol sisteminin hayata geçirilmesinde rol oynar. İç kontrol yalnızca bir birimdeki personelin yürüteceği bir görev değildir. Kurumda çalışan herkesin yürüttüğü faaliyetlerin içine yerleşmiş bir süreçtir.

e)İç Denetçiler: İç kontrol sisteminin tasarım ve işleyişini sürekli olarak incelemek, güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesini sağlamak ve geliştirilmesi için değerlendirme ve tavsiyeler sunmak suretiyle iç kontrol sisteminin geliştirilmesine katkıda bulunur.

f)Kurum dışındakiler (hizmetten yararlananlar, paydaşlar vb Kurum dışındaki kişiler de iç kontrol sürecinde önemli rol oynarlar. Bu kişiler kurumun hedeflerini gerçekleştirmesine katkıda bulunabilecek yararlı bilgiler sağlayabilirler. Ancak kurumdaki iç kontrol sisteminin tasarlanmasından, uygulanmasından ve düzgün işlemesinden bu gruplar sorumlu tutulamazlar.

g)Sayıştay: 6085 sayılı Sayıştay Kanunu hükümlerine göre kamu idarelerinde iç kontrol sistemlerinin işleyişini değerlendirir. Dış denetim organı olarak yapacağı düzenlilik denetimlerinde kamu idaresinin iç kontrol sisteminin düzgün biçimde işleyip işlemediğini değerlendirir. Bu kapsamda, üst yönetici ve harcama yetkilileri tarafından imzalanan iç kontrol güvence beyanlarını ve iç denetim raporlarını da dikkate alır.

h)Merkezi Uyumlaştırma Birimi (Hazine ve Maliye Bakanlığı): İç kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler belirlemek, geliştirmek ve uyumlaştırmak, koordinasyon sağlamak ve idarelere rehberlik hizmeti vermektir sorumludur.

İÇ KONTROL BİLEŞENLERİ

Kamu İç Kontrol Standartları **kontrol Ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim, izleme şeklinde 5** bileşen, Bu bileşenlerin tümü için **18** standart, bu standartları sağlamak üzere **79** genel şart belirlenmiş bulunmaktadır.

1-Kontrol Ortamı: Genel olarak kurumun iç kontrol bilinci, değerleri, iş görme biçimi ve prosedürlerini, çalışanların yöneticiler ile ilişkileri gibi hususları içeren kurum kültürünü ifade etmektedir.

2-Risk yönetimi, risklerin tespit edilmesi,

değerlendirilmesi, risklere cevap verilmesi, risklerin düzenli olarak gözden geçirme ve raporlanması aşamalarını kapsar.

3-Kontrol faaliyetleri, öngörülen bir riskin etki ve/veya olasılığını azaltmayı ve böylece idarenin amaç ve hedeflerine ulaşma olasılığını artırmayı amaçlayan eylemlerdir.

4-Bilgi ve iletişim, gerekli bilginin ihtiyaç duyan kişi, personel ve yöneticiye belirli bir formatta ve ilgililerin iç kontrol ve diğer sorumluluklarını yerine getirmelerine imkân verecek bir zaman dilimi içinde iletilmesini sağlayacak bilgi, iletişim ve kayıt sistemini kapsar.

5-İzleme; idarenin amaç ve hedeflerine ulaşma konusunda iç kontrol sisteminin beklenen katkıyı sağlayıp sağlamadığının iç kontrol standartlarına uyum çerçevesinde değerlendirilmesi ve sistemin iyileştirmeye açık alanlarına yönelik eylemlerin belirlenmesidir.

İÇ KONTROL SİSTEMİNİN KURULMASINI VE KURULAN SİSTEMİ OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1-Oluşturulan iç kontrol sistemi ne kadar mükemmel olursa olsun yönetime hedeflere ulaşmaya dair mutlak güvence vermeyip sadece makul güvence sağlıyor olması.

2-İç kontrol insanlar tarafından uygulanır. Mali yönetim ve kontrol sistemine yönelik değişim sürecinde uygulayıcıların neden olabileceği muhtemel hatalar.

3-İç kontrol sisteminin oluşturulması çalışmalarında özden çok şekle önem verilmesi.

4- Bilgi, ilgi ve "sahiplik" eksikliğinin bulunması.

5-Kurumların yapısal kısıtlamaları.

6- İç kontrol sisteminin kurulmasına yönelik meslek içi eğitimlerin yetersizliği.

7-Kamu mali yönetim ve kontrol sisteminde yer alan kavramların yeterince algılanmamasından dolayı yapılan uygulama hataları.

İÇ KONTROL SİSTEMİNİN KURUMA GETİRECEĞİ FAYDALAR

1-Stratejik planda yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesi

2-Hızlı karar alma imkanı sağlaması,

3-Kaynakların etkili, ekonomik ve verimlilik esaslarına uygun olarak kullanılmasının sağlanması,

4-İdarenin hizmet önceliklendirmesine sistematik yaklaşım getirmesi,

5-Hizmet/vatandaş odaklı kamu yönetim anlayışının yerleşmesi,

6- Mevzuata uygunluğun sağlanması,

7-Verilere dayanan bir yönetim ve karar alma kültürünün oluşması,

8-Güvenilir mali ve mali olmayan raporların üretilmesi,

9-Değer yaratmayan faaliyetlerin veya faaliyetler yürütülmesinde uygulanan ve fayda yaratmayan iş veya işlemlerin belirlenmesi ve ayıklanması,

10-Hizmet/süreç iyileştirme imkanlarının saptanması,

11-Sorumlulukların açıkça belirlenmesi,

12-Kurumsal yönetim ilkelerine yaklaşma,

13-Risk yönetim ve iç denetim için uygun zemin oluşturulması,

YETERLİ VE ETKİLİ BİR İÇ KONTROL SİSTEMİNİN OLUŞTURULABİLMESİ İÇİN

a) Mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması,

b) Malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi,

c)Belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması,

d) Mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi,

e) Kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması,

İÇ KONTROLÜN TEMEL İLKELERİ

a) İç kontrol, yönetim sorumluluğu çerçevesinde sürekli ve sistematik bir şekilde yürütülür.

b) İç kontrol bir yönetim aracıdır.

c) İç kontrol risk esasına dayalıdır. Kontrol faaliyetleri gerekli yer ve zamanda ve gerektiği kadar yapılmalıdır.

d) İç kontrol idarenin bütün görevlilerini kapsar.

e) İç kontrol mali alanla sınırlı olmayıp, mali ve mali olmayan kontroller bütünüdür.

f) İç kontrol sistemi her yıl değerlendirmeye tabi tutulur.

g) İç kontrol düzenleme ve uygulamalarında iyi mali yönetim ilkeleri esas alınır.